

СПОМЕН СВЕТЕ ИРИНЕ, кћери Светог Спиридона

ОВА светитељка убраја се међу светитеље Кипарске Цркве. Њена света икона на зиду (фреска), из 14. века, постоји у Богородичиној цркви у месту Асину близу Никозије на Кипру. Остали Синаксари је не спомињу.

НЕДЕЉА СВЕТИХ ПРАОТАЦА пред Рођењем Христовим
У ДАНЕ предпразнства Рођења Христовог, у недељу која падне између 11. и 17. децембра, празнује се спомен свих старозаветних Праотаца, светих Патријараха, Пророка и Праведника, који су живели пре Закона датога на Синају, као и оних који су живели под Законом, то јест свих светих Праотаца од родоначелника праоца Адама до светог праведног Јосифа, Заручника Пресвете Богоматере Христа Спаса. Заједно с њима спомињу се ове недеље и сви свети старозаветни Пророци, који су пророковали долазак Христа Спаситеља, почев од пророка Мојсија и Самуила па све до светог Захарије и Јована Крститеља. Такође се ове недеље спомињу и сви старозаветни Праведници, који су се оправдали вером у долазећег Месију, Христа Спаситеља, и прославља се тога дана њихова велика вера и богоугодне врлине. Особито пак спомињу се и славе се благочестива Три Младића, Ананија, Азарија и Мисаил, и са њима Пророк Данило, који су у огњеној пећи Вавилонској усред распаљеног пламена тајанствено изображавали тајну Свете Тројице и тајну Оваплоћења Христовог од Свете Дјеве, коју огањ Божанства не опали.

Свете жене Српске Цркве

Указујући им част не само као *слабијем женском сасуду* (1. Пт. 3,7), него и као *царском свештенству* (1. Пт. 2,9), Црква је прихватала и освећивала жене заједно са њиховим талентом. Неке су биле мученице, неке ђаконисе, неке монахиње, неке владарке, а неке побожне

супруге и мајке. Носиле су различите дарове, но истог Духа Светог (1. Кор. 12,4), и својом светошћу и служењем изграђивале су Христову Цркву (1. Кор. 14,12).

У наставку биће обухваћене све свете жене за које знамо да су Богом прослављене, било да су званично проглашене за свете или не, а потичу из српског рода или су везане за Српску Цркву, те нам је дужност да их богослужбено и молитвено спомињемо.

***

+Свете новомученице Злата из Слатине у Меглени (крај 18. века) и Босиљка из Пасјана на Косову (почетак 19. века) Њихов заједнички спомен је 26. октобра.

+Света новомученица Јаглика Пивска рођена је 1926. године у породици Аџића. Њен спомен је са светим новомученицима пивским 7. јуна.

+У манастирима Саринац, Денковац и Ралетинац у Левачу постоји предање о трима сестрама које су после Косовске битке 1389. године основале те манастире. Оне су се посветиле и код њихових моштију се бележе исцељења. У Саринцу се у кивоту налазе мошти преподобне Саре, пронађене 1950. године, у Денковцу - мошти свете Дене, а у цркви манастира Ралетинца – гроб свете Ралетине.

+По народном предању, у манастирима Заови и Нимнику у браничевском крају налазе се мошти светих мученица Јелице и Николине. Због одсуства историјских извора њихова историчност се оспорава. Међутим, неоспорно је да се на гробовима ових мученица дешавају исцељења.

+У Херцеговини постоји култ Анастасије Јовановић (17. век), мајке светог Василија Острошког.

+У Боки постоји култ Екатерине Властелиновић (19. век), контесе која се, поставши удовица, посветила Богу и обнављању Михољске Превлаке. Упокојила се под

неразјашњеним околностима. Њене мошти су пронађене неиструлеле.

+Света Јефимија Девичка је рођена у Доњим Лопижима код Новог Пазара 1815. године као Стојна Зарић. Упокојила се 15. фебруара 1895. године у Новом Пазару и погребена је крај цркве светог апостола Петра. Гроб је обележен. У народу је остала упамћена као Блажена Стојна.

+Света Касијана Милешевска је рођена у Сарајеву као Јулијана Милић. Упокојила се у дубокој старости почетком прошлог века. Погребена је крај милешевске цркве, али гробно место није сачувано.

+Света Стефанида Битољска је рођена у Враки код Скадра 1887. године као Стевка Ђурчевић. После претрпљеног насиља од стране Немаца, упокојила се 4. маја 1945. године. Погребена је у манастиру светог мученика Христифора у Битољу. Гробно место је неизвесно.

+Св. Људмила је била ћерка непознатог српског кнеза и жена чешког кнеза Боривоја. Од стране св. равноапостолног Методија је просвећена хришћанском вером, коју је ширила међу Словенима. Њен унук је св. кнез и мученик Вацлав. Удављена је 917. године. Мошти јој се налазе у цркви св. Георгија у Прагу. Прославља се 29. септембра.

+Св. Параскева је рођена у Епивату, код Цариграда, где је у тадашње време било доста Срба, на основу чега се претпоставља да је била Српкиња. Светитељка је имала брата, св. Јевтимија епископа мадитског. Занимљиво је да његово поштовање није заступљено код нас. Мошти Свете Параскеве данас се налазе у румунском граду Јашију. Преподобна се прославља 27. октобра.

+Св. Косара је била ћерка бугарског цара Самуила. Приликом заточеништва св. краља Јована Владимира у Бугарској, Косара га је упознала и за њега се удала. У

браку су се подвизавали у девствености. После мученичке кончине свог супруга, Косара је, преневши његове мошти у Пречисту Крајинску, ту поживела као монахиња Теодора, где је и сахрањена. Помиње се 4. јуна.

+Св. Анастасија, ћерка византијског цара Романа IV Диогена (који је везан за св. Прохора Пчињског), била је супруга великог жупана св. Стефана Немање, са ким је имала, између осталих, двоје веома значајне деце: св. Саву, првог архиепископа српског, и св. Стефана, првог краља српског. Са супругом је и подигла манастир Пресвете Богородице на Топлици. Световно име јој је било Ана. Упокојила се око 1200. године. Мошти су јој у манастиру Студеници. Прославља се 4. јула.

+Св. Јелена Анжујска, племкиња француског порекла из чувене династије Анжујаца, била је супруга св. краља Уроша. Мајка је св. краљева Драгутина и Милутина. После Урошеве смрти, краљица се замонашила, добивши име Јелисавета. Упокојила се 1314. година. По откривењу Божјем, након три године су њене мошти пронађене нетрулежне у њеној задужбини, манастиру Градцу. Данас се не зна где оне се налазе. Међутим, у Тврдошу се чува нека рука, која по предању припада св. Јелени Анжујској. Прославља се 12. новембра.

+Св. Јелена Дечанска, кћи св. краља Милутина, била је удата за бугарског цара Михаила Шишмана. Световно име јој је било Ана Неда. У дечанској цркви јој се налази гроб. Прославља се 3. јуна.

+Св. Јелена Душанова је дошла из бугарског племства за супругу цара Душана. Као монахиња, под именом Јелисавета, трудила се да измири Српску Цркву са Цариградском. Родила је св. цара Уроша. Упокојила се као великосхимница Евгенија 1376. године. Сахрањена је у својој задужбини, манастиру Матејчи. Десна рука јој се чува у манастиру Савини. Прославља се 15. децембра.

+Св. Милица је била супруга св. кнеза Лазара. Замонашила се под именом Евгенија. У својој задужбини, манастиру Љубостињи, окупљала је удовице косовских ратника. Упокојила се као великосхимница Ефросинија 1405. године. Мошти су јој у Љубостињи. Прославља се 1. августа.

+Св. Јелена Балшић је била ћерка св. кнеза Лазара и св. кнегиње Милице. Оставши по други пут удовица, повукла се на свој двор на Скадарском језеру. Ту је саградила манастир Бешку. Упокојила се 1443. године. Мошти јој се налазе у Бешки и један део у Лазарици. Помиње се 1. августа.

+Св. Јелена Драгаш је била ћерка српске властелинске породице Драгаш. Као супруга византијског цара Манојла II Палеолога, била је мајка последњег византијског цара Константина XI Палеолога Драгаша. Упокојила се као монахиња Ипомонија 1450. године. Мошти јој се налазе у манастиру св. Патапија код Коринта. Прославља се 11. јуна.

+Св. Ангелина је једина позната света личност албанског порекла. Удата је за српског деспота св. Стефана Бранковића, са ким је имала двоје свете деце: Максима и Јована. Упокојила се 1520. Прославља се 12. августа.

+Св. Јелена Штиљановић је била супруга св. кнеза Стефана Штиљановића. Замонашила се у манастиру Шишатовцу, добивши име Јелисавета. Сахрањена је вероватно у Шишатовцу. Прославља се 17. октобра.